

# Millecentenáris mellé(k)fogások

Elmúlt egy év, az a bizonyos, az az egyetlen a század eddigi kilencvenhat esztendejéből, a maga történéseivel és elszalasztott lehetőségeivel. Utódaink emlékezete bizonyára nem őríz meg annyit róla, amennyit nagyszüleinké a milleniumról. Számadások, kimutatások készülnek majd, mire költötték el az adófizetők másfél milliárd forintját. Millecentenárius címén. Még a hivatalos média is elismerte, hogy egyetlen maradandó alkotást sem hoztak létre, de a három kiemelt program: A Magyar Nemzeti Múzeum kiállításai, a Honfoglalók szoborcsoportjának helyreállítása a Hősök terén, és A magyar iskola ezer éve (Pannonhalma) végül is megvalósult. Itt és most nem az anyagiakkal elszámoló beszámoló következik, hanem a főfogások köré tálalt, keserű szájját hagyó mellé(k)fogások szemelvényes sora.

Már a januári operaházi megnyitón felsejlett, mire számíthatunk. Se Himnusz, se nemzeti jelkép! A díszelőadás szünetében a tv-kamera előtt megszólalt egy borostás arc: ő a maga részéről nem ismeri a nemzeti hovatarozás hazafias érzését. A képernyő sokat kibír: ez a későbbiekből is kiderült.

Teltek a napok és a hetek, s egyre nyilvánvalóbbá lett a hivatalos szervek alig titkolt álláspontja: ha már millecentenárius, akkor fordítsuk a magunk hasznára! Soha vissza nem térő alkalom kínálkozott a magyarság nemzeti érzésének bírálatára, gúnyolására. Parttalanul áradt a nemzet alázása: Spiró György nívódíjat nyert a Kossuth Rádióban némi módosítással elhangzott, obszcén hangú „királydrámájá”-val, a Vak Béla-val. Nem titkolt örömmel fogadták a liberálisok Esterházy Péter „Így gondozd a magyarodat!” című gúnyiratát. Nemcsak a nemzeti, hanem a vallásos érzés is megkapta, ami a szabadelvűektől telt. Petri György vadul tomboló egyházgyalázása betetőzte életművét; ezt Esterházyéval együtt – az Írószövetség által is szentesítve – Kossuth-díjjal jutalmazták. Hiábavaló volt a kiszagdzák parlamenti tiltakozása, akié a hatalom, azé az utolsó(?) szó.

A támadás természetesen egyszerre több fronton folyt. A Córesz, a Zsidó Diákok Szövetségének lapja 1996. évi 1. számában megszólaltatta a toleránsok elaggott bajnokát – a magyar nemzeti érzéssel kapcsolatban: „Ez a rettenetes, elharapózott, két évszázada kétségbe ejtő nacionalista mánia, amely mást, mint gyűlölködést nem ébresztett, és mást, mint szerencsétlenséget nem hozott – nem kell. Kötekedő, meghülyült, a világról semmit nem tudó, semmit sem tanuló, eszeveszett emberekkel egyszerű-

en nem lehet vitatkozni és nem is érdemes.” Nem tagadjuk, egyetértünk Faludi Györggyel az utóbbi mondat állítását illetően. Ő bizonyára jobban tudott kommunikálni hajdanán pokolbéli víg napjában, a csillagfényes arab éjszakában beduin barátjával.

Szerették volna, de nem lehetett eltitkolni, mekkora látogatottsága és hatása van a Feszty-körképnek és Ópusztaszernek. Támadták úton-útfélen, próbálták lejáratni, alpári módon neveltségessé tenni. Nyilatkozott a tv-ben a szabad szellemű, neves falvédő- és tetoválás-szakértő, aki disneylandi szórakozásnak, míg a közszolgálati médium ügyeletes művészettörténésze fölényesen cirkuszi látványosságnak titulálta a Magyarok bejövételét. Szerencsére az idő és a siker az európai módon gondolkodó, nemzeti érzésű magyarokat, elsősorban Trogmayer Ottót igazolta, aki munkásságának negyed századát szentelte az ópusztaszeri nemzeti emlékpark létesítése és a Körkép helyreállítása ügyének.

Véletlen vagy sem, de még egy hamisan közölt név is sokat elárul. A többszázazres példányban ki nyomtatott „1100 év Európában – Évfordulós ünnepek Magyarországon” című kiadvány Feszty Károlynak nevezi a művészt. Lehet, hogy Árpád fejedelem neve még akkor is vörös posztó, ha egy festő viselte?

A Honfoglalás 1100 éves évfordulójának megünneplésére létrehozott Emlékbizottság, miniszteri biztossal az élén, adta ki az említett kiadványt. Ez a bizottság gondoskodott a költségvetés által juttatott összegek felhasználásáról. Valójában olyan rendezvényekre adott pénzt, amelyekre egyébként is sor került volna. A hivatalosan támogatott, legtöbbször szürke programokhoz képest elég sokat költöttek propagandacélokra: 650 millió! Töménten mennyiségű programfüzetet, szóróanyagot gyártottak, amelyeknek egyike volt például a Külügyminisztériummal közösen összeállított, A magyarság hozzájárulása az egyetemes kultúrához. Ebben Szent István király intelmeit idézik, amelyet oly gyakran emlegettek mostanában kozmopolita történészek, de rosszul fordítva és ferdítve. A *regnum* szó helyes értelmezésére a kiváló Vekerdi József éppen a Magyar Fórum hasábjain hívta fel a figyelmet: az idegeneket készséggel befogadó *regnum* nem az országot, hanem csak a királyi udvart jelentette.

Egyébként érdemes elidőzni a hivatalosan támogatott program kínálatán:

Száz éves a MUOSZ (június 1–augusztus 1.).

Európai igazságügy-miniszterek 20. találkozója (június 11–12).

A külföldön élő magyar ellenállók és antifasiszták találkozója (június 19–20).

A küzdő írók világtalálkozója (augusztus 1–4).

Manifesztáció az egyetemes tudat szellemében (augusztus 1).

A Fulbright-ösztöndíjasok konferenciája „A globális megértés szellemében” (augusztus 14–18).

Amint látjuk, augusztus volt az ünnepi rendezvények fő hónapja. Ekkor került sor a budapesti Néprajzi Múzeumban Somogyi Győző festőművész száz képből álló, katonákat ábrázoló Magyar Hősök arcképcsarnokának kiállítására. Ebből nyolcat a múzeum igazgatója levétegetett, mondván, politikai demonstrációnak nem enged szállást csinálni. Így kerültek le a falról Horthy Miklós és a második világháborús magyar katonatisztek portréi – a legújabbkori cenzúra jegyében.

A főrendezvénynek számító, a Hősök terén tartott látványos, zenés, táncos önkormányzati ünnepségen Somló Tamás, a rock hullócsillaga valahogy így üdvözölte a megjelenteket: „5776 éves vagyok, minden jót 1100 éves Magyarország!” Ez a méltatlan ünnepség olyan „nemzetközívé” sikeredett, hogy még a toleránsok némelyike is felsziszszent a New York, New York című számon, amit a budapesti főpolgármester-helyettes is bevallott.

Visszatérve a többszörös matuzsálemi korával kérkedőhöz, nem ő volt az egyedüli. Hónapokkal megelőzte őt ebbeli ténykedésében egy kiállítás vendégkönyvének a beírója: „Ti még nyereg alatt puhítottátok a húst, amikor nekünk már Bibliánk volt.” Ez a kiállítás a hivatalos programban is szereplő, a Magyar Nemzeti Múzeumban rendezett, „A magyar honfoglalás története” című nagyszabású tárlat volt. A szakszerű, hittel, lélekkel rendezett áttekintés a Kárpát-medencében hazára lelt eleink gazdag régészeti anyagát mutatta fel ország-világ előtt: erejükből, képességeikből nemcsak európai kalandozásokra futotta.

Ennek a vallási régmúltnak az emlegetése egy születésnap beszélgetés ürügyén is hangot kapott egy újság hasábjain. Rab Zsuzsa, az orosz irodalom elismert fordítója így vallott – nemzeti tudatunkon ejtett kijózanítani óhajtó tűszúrással – a magyar történelem egyik epizódjáról:

*„...a templom-kunyhóban a Gyermek  
sugárzott s szálltak kettős nyelvek,  
ötezer év zsidó ígéit  
magyar ige zengette égig.”*

Tévhit, hogy bármilyen ősi vallás önmagában történeti tudatot ad. Mert ha adna, akkor az ausztráliai bennszülötteknek lenne legigazibb a történeti tudatuk. Így például honi liberálisaink irányító szellemi lovagjának történeti időérzéke is csak a vasáruval

kereskedő berettyóújfalui nagyapa koráig terjed. Abban a pillanatban, amikor a magyarság több mint ezer éves kárpát-medencei léte kerül szóba, ők ezt lekicsinylően közel hatezer éves vallásukkal állítják szembe. Mi ez, ha nem a magyar történelem tudatos gyalázása?!

A sokszor emlegetett nemzetelázást az Emlékbizottság is támogatta. Közel félmilliárd forintot adott az MC-re, azaz a Magyarok Cselekedeteinek pár perces etűdökből álló, márciusban elkezdett tv-adásaira. A rendezők „kemény magjának” kettős szándéka hamar kinyilvánult: baloldali és liberális értékeket hangsúlyozni, valamint időben, térben, tárgyban összevissza ugrálva minden előnytelent bemutatni a születésnapját ünneplő országról. Átlátszó ügyeskedéssel kotorták elő a Rákosi-korszak idilli jeleneteit az ötvenes évek slágerei ürügyén. Korabeli híradókból összevagdalt képekkel a munkaversenyeket idézték fel, de közben kebelbeli liberálist (Haraszthy Miklóst) népszerűsítették. Kosztolányi Dezső csodálatos *Üllői úti fák* című versét a Népszabadság lírai látványúnak szánt reklámozására használták fel. Említésre és adásra méltónak tartották a prostitúciót, csakúgy, mint az 1982-es év magyar történelmében a szamizdatos **Eörsi István**, Konrád György és társaik szerepét.

Feltette a koronát az MC-programra a december 13-i, Luca-napi adás, egy zsidó család hanukaünnepének bemutatása. Ez csak a teljesen gyanútlan nézőben keltett bizonytalanságot. Nem tudta szegény hirtelenjében, hogy Magyarországon él-e még, vagy itt van már a Kánaán?! A millicentenáriummal való kapcsolatot az jelentette, hogy volt valaha egy Dercsényi Mórítz nevű valaki, aki lefordította magyarra a Makkabeusok könyvét. Pedig a magyar szellemi néprajz ugyancsak bővelkedik Luca-napi népszokásokban. Elkelt volna közülük egy-kettő ismertetése a saját néphagyományait már alig-alig ismerő magyar társadalom számára. Így például a Luca-szék készítése december 13-tól 24-ig, hogy az éjféle misén ráállhassanak azok, akiknek kétségei vannak, és megpillanthassák, megtudhassák, kik is a boszorkányok ebben a lassan faluvá csökkenő népességű országban. Az illetékesek mindenestre a sorozat közönségsikerére hivatkoznak, és a folytatását ígérik.

A proletár nemzetköziséget hirdető és szolgáló, szovjetek támogatta pártállam közismerten elfojtota és üldözte, irtotta a nemzeti tudatot. Akik ezt ébren akarták tartani, azokra börtön vagy elbocsájtás várt. A rendszerváltozás után a 45 éves agymosást átélő társadalom nagy része elutasította a nemzeti tudat ébresztésének/felélesztésének programját. Ezért következhetett be az 1994-es választás máig ható tragikus eredménye.

## MŰVÉSZETI ÉLET

Korunk itthoni hősei kénytelen-kelletlen hajtották végre a millecentenárium rájuk kényszerített évfordulóját. A naiv és emlékezetkiesésben szenvedő választók pedig láthatják, hogy a hatalom húsfazeka körül tolongó, kórházleépítő, iskolabezáró, bankot, bankárt degeszre tömő koalíciótól mire telik. Szellemük szabad repdeséséből csak bódéborogató szándéokra, gyűlöletkeltésre, szánalmas amerikanizálódásra futja.

Hol van már Fraknoi (Frankl) Vilmos, címzetes arbei püspök, a Magyar Tudományos Akadémia egykori főtitkára, aki zsidónak születve, életét a magyar nép történelmének szentelte, római villáját páratlan értékű könyvtárával magyar hazájának ajándékozta? És hol van az a gazdag zsidó báró, akiről 1926-ban gróf Klebelsberg Kunó, a valaha is volt legkiválóbb magyar kultuszminiszter az Országházban a következőket mondta: „...Itt a Ház színe előtt is meg kell mondanom azt, hogy valahányszor az állami pénzek nem elégségesek, akkor én

báró Kornfeld Móric t. barátomhoz fordulok, aki nekem erszényében mindig van pár száz millió, ha nagy közművelődési célokról van szó. Kötelességemnek ismerem, hogy neki erről a helyről bámulatos liberalitásáért köszönetet mondjak.”

A kései utódok között akad-e ilyen felelős, előre látó kormánypolitikus, aki – jó beruházásként – az egész társadalom szellemi felemelkedését tűzné ki célul? És akadt-e a kormányon lévők közül egy is, aki a millecentenárium évében ünnepi beszédben rádöbrentette volna hallgatóságát, hogy a tatárdúlást, mohácsi vészt, török pusztítást, Habsburg-önkényt, világháborúkat, kommunista-szovjet diktatúrákat túlélte kárpát-medencei magyarság ide-oda hurcoltatva, esetenként még a betelepülőkkel együtt házasodva is honfoglaló őseink leszármazottja? Igazában nem egy politikai szerződéshez való jövőbeli csatlakozás, hanem ez bizonyítja európai voltunkat itt, a kontinens kellős közepén.

Székelyi Gizella